

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

Р І Ш Е Н Н Я

30.01.2024 року

м. Київ

№ 115

Про затвердження Рекомендацій щодо належного застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, ризик-орієнтованого підходу під час обслуговування клієнтів, які є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов'язаними з політично значущими особами

Відповідно до частини восьмої статті 18 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», на виконання пункту 3 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України від 17 жовтня 2023 року № 3419-IX «Про внесення змін до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” щодо політично значущих осіб»,

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Рекомендації щодо належного застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, ризик-орієнтованого підходу під час обслуговування клієнтів, які є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов'язаними з політично значущими особами, що додаються.

2. Департаменту фінансового моніторингу та проведення інспекцій

(Мисюра О.) забезпечити оприлюднення цього рішення на офіційному вебсайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

3. Це рішення набирає чинності з дня його оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку Шаповала Ю.

Голова Комісії

Руслан МАГОМЕДОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національної комісії з
цінних паперів та фондового ринку
30.01.2024 року № 115

Рекомендації
щодо належного застосування суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, ризик-орієнтованого підходу під час обслуговування клієнтів, які є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов'язаними з політично значущими особами

Відповідно до частини чотирнадцятої статті 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон), суб'єкт первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) зобов'язаний додатково під час належної перевірки здійснювати стосовно клієнтів, які (кінцеві бенефіціарні власники яких) є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов'язаними з політично значущими особами (далі – РЕР), такі заходи:

- 1) мати належну систему управління ризиками з метою виявлення факту належності клієнта або кінцевого бенефіціарного власника (далі – КБВ) клієнта до зазначеної категорії;
- 2) одержувати дозвіл керівника СПФМ для встановлення (продовження) ділових відносин, проведення (без встановлення ділових відносин) фінансових операцій на суму, що дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою статті 20 цього Закону (незалежно від того, проводиться така фінансова операція одноразово чи як кілька фінансових операцій, що можуть бути пов'язані між собою);
- 3) вживати достатніх заходів з метою встановлення джерела статків (багатства) та джерела коштів, з якими пов'язані ділові відносини чи операції з такими особами;
- 4) здійснювати на постійній основі поглиблений моніторинг ділових відносин.

Обсяг дій СПФМ щодо заходів, визначених пунктами 2 - 4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону, має бути пропорційним ризику ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом.

У разі якщо політично значуща особа перестала виконувати визначні публічні функції, СПФМ зобов'язаний продовжувати не менше ніж протягом дванадцяти місяців враховувати її триваючі ризики та вживати заходів, визначених пунктами 2 - 4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону, поки не переконається в тому, що такі ризики відсутні.

При цьому СПФМ повинен враховувати ризики, що залишаються властивими політично значущій особі, зокрема:

- рівень впливу, що особа може ще мати;
- обсяг повноважень, якими вона була наділена;
- зв'язок між минулими та чинними повноваженнями тощо.

У разі якщо з дня припинення виконання політично значущою особою визначних публічних функцій минуло більше дванадцяти місяців і фінансові операції, що проводилися такою особою протягом цього часу, становили низький ризик, а також СПФМ не виявлено ознак, що ділові відносини з такою особою становлять ризики, властиві політично значущим особам, такий СПФМ не вживає (припиняє вживати) щодо неї заходів, визначених пунктами 2 - 4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону.

У разі якщо з дня припинення виконання політично значущою особою визначних публічних функцій минуло більше дванадцяти місяців і фінансові операції, що проводилися такою особою протягом цього часу, становили низький ризик, а також СПФМ не виявлено ознак, що ділові відносини з членами її сім'ї та особами, пов'язаними з нею, становлять ризики, такий СПФМ не вживає (припиняє вживати) щодо членів сім'ї політично значущої особи та осіб, пов'язаних із нею, заходів, визначених пунктами 2 - 4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону.

Важливо зазначити, що під час застосування зазначених норм законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – у сфері запобігання та протидії), СПФМ не повинен формально підходити до всіх клієнтів, які належать до РЕР, членів їх сімей та пов'язаних з ними осіб, як до клієнтів з високим рівнем ризику, не враховуючи вид послуг, та рівень впливу, який ці особи можуть мати.

Рекомендуємо застосовувати наступний підхід щодо клієнтів, які є РЕР, уключаючи тих, які тривалий час не виконують визначні публічні функції.

СПФМ повинен забезпечити належне застосування ризик-орієнтованого підходу під час обслуговування клієнтів, які є РЕР, з метою встановлення обґрунтованого рівня ризику діловим відносинам (проведенню фінансової операції без встановлення ділових відносин), унеможливлення безпідставної відмови від здійснення фінансових операцій та/або встановлення (продовження) ділових відносин.

Відповідно до частини першої статті 7 Закону, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний у своїй діяльності застосовувати ризик-орієнтований підхід, враховуючи відповідні критерії ризику, зокрема, пов'язані з його клієнтами, географічним розташуванням держави реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, видом товарів та послуг, що клієнт отримує від суб'єкта первинного фінансового моніторингу, способом надання (отримання) послуг. Ризик-орієнтований підхід має бути пропорційний характеру та масштабу діяльності суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Критерії ризиків визначаються СПФМ самостійно з урахуванням критеріїв ризиків, встановлених наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2022 року № 465 «Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення», зареєстрованим Міністерством юстиції України 09 лютого 2023 року за № 258/39314 (далі – Критерії ризику).

Підпунктом 1 пункту 2 розділу II Критеріїв ризику встановлено, що СПФМ мають враховувати такі значення критеріїв ризику за типом клієнта під час оцінки ризиків з урахуванням ризик-орієнтованого підходу:

1) клієнт є фізичною особою, яка є РЕР, або іншою особою, КБВ якої є РЕР, та:

приховує особистість, використовуючи:

корпоративні інструменти (юридичних осіб та/або правові утворення) для приховування належності до КБВ, права власності, здійснення підприємницької діяльності, країни;

корпоративні інструменти (трасти та/або інші подібні правові утворення) без достатніх на це підстав;

посередників, коли це не відповідає звичній діловій практиці;

членів сім'ї або рідного та двоюрідного братів, рідну та двоюрідну сестер, рідного брата та сестру дружини (чоловіка), племінника, племінницю, рідного дядька, рідну тітку, діда, бабу, прадіда, прабабу, внука, внучку, правнука, правнучку, тестя, тещу, свекра, свекруху, батька та матір дружини (чоловіка) сина (дочки) як законних власників;

має певну поведінку та індивідуальні характеристики:

клієнт відчуває себе некомфортно під час надання інформації про активи чи джерело походження активів;

небажання або неможливість надати пояснення причин ведення справ у певній країні;

надання неповної або неточної інформації під час належної перевірки такого клієнта;

перерахування коштів у країну, з якою клієнт не має ділових зв'язків;

стосовно якої наявна інформація, що пов'язана з певними діловими відносинами або операціями, а саме:

використання банківських чеків або інших документів на пред'явника для здійснення великих платежів;

інші СПФМ припинили ділові відносини з таким клієнтом;

інші СПФМ були притягнуті до відповідальності суб'єктами державного фінансового моніторингу та/або іншими державними органами під час перебування у ділових відносинах з таким клієнтом;

фінансова діяльність такого клієнта не відповідає законній або очікуваній діяльності, активи клієнта переміщуються з рахунка на рахунок різних фінансових установ без видимої на те причини;

спостерігається суттєвий рух готівкових коштів або грошових переказів з рахунка / на рахунок, здійснення великої кількості електронних переказів з

рахунка / на рахунок;

використання різних банківських рахунків без видимої комерційної чи іншої причини;

стосовно якої наявна інформація, що пов'язана з посадою РЕР та/або його функціональними обов'язками, а саме:

наявність значних повноважень щодо доступу до державних активів, проведення операцій з бюджетними коштами, державним майном;

можливість здійснення впливу на регулюючий орган, який уповноважений приймати рішення про надання дозволів, видачу ліцензії, заключення концесії;

наявність повноважень щодо безпосереднього чи опосередкованого контролю за механізмами, що створені для запобігання і виявлення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

активне применшення важливості функцій, якими наділений РЕР;

нерозкриття інформації про свої повноваження;

доступ до урядових чи корпоративних рахунків, здійснення контролю за їх використанням або наявність впливу на їх використання;

повне/часткове володіння або здійснення контролю за СПФМ у приватному порядку чи за посадою;

повне/часткове володіння або здійснення контролю за СПФМ, який є контрагентом або установою - кореспондентом з операції;

РЕР є керівником або заступником керівника, або головою, або членом наглядового органу, або КБВ клієнта.

Відповідно до абзацу восьмого частини чотирнадцятої статті 11 Закону, суб'єкт первинного фінансового моніторингу несе відповідальність за неналежне застосування до клієнтів, які є політично значущими особами, членами їх сімей, особами, пов'язаними з політично значущими особами, ризик-орієнтованого підходу, включаючи встановлення необґрунтованого рівня ризику діловим відносинам (проведенню фінансової операції без встановлення ділових відносин) та/або вжиття щодо них непропорційних заходів відповідно до категорії ризику, безпідставну відмову від встановлення (підтримання) ділових відносин та/або проведення фінансової операції.

У разі відмови клієнту, який (бенефіціарний власник якого) є політично значущою особою, членом її сім'ї, особою, пов'язаною з політично значущою особою, від встановлення (підтримання) ділових відносин та/або проведення фінансової операції суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний протягом п'яти робочих днів надати такому клієнту пояснення з обґрунтуванням причини такої відмови у письмовій формі.

Рекомендуємо СПФМ використовувати зазначену інформацію при здійсненні сукупності заходів, які спрямовані на виконання вимог законодавства в сфері запобігання та протидії.

**Директор департаменту фінансового
моніторингу та проведення інспекцій**

Олег МИСЮРА